

διμάδα, μὲ κοινὸν πρόγραμμα ἐνεργείας δπως προσδώσουν εἰς τὸν ἀγῶνα των μεγαλειτέρων δύναμιν, συνοχήν, ἀντοχὴν καὶ ἀποτελεσματικότητα. Καὶ βλέπομεν σήμερον τὸ ἐντελῶς ἀξιοθρήνητον καὶ ἀπίστευτον γεγογδὲς δτι ἐνῷ οἱ δπαδοὶ τῆς γλωσσικῆς μας μεταρρυθμίσεως ἀριθμοῦνται πλέον κατὰ χιλιάδας καὶ εἶνε δλοι των κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀγεπτυχιμένοι καὶ λόγιοι ἄνθρωποι, δὲν κατώρθωσαν ἐν τούτοις ἐπὶ 20 τώρα ἔτη νὰ συμπήξουν ἐν κέντρον, τὸ δποῖον νὰ τοὺς ἐγώνει ως συνεκτικὸς κρίκος, διευθύνον τὸ κίνημά των καὶ λαμβάνον τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ταχυτέραν ἔξαπλωσιν τῶν γέων γλωσσικῶν ἴδεων καὶ τελειωτικὸν θρίαμβον τοῦ ἱεροῦ των ἀγῶνος. "Ολαι αἱ μέχρι τοῦδε ἀπόπειραι παρομοίας διοργανώσεως ἐν Ἀθήναις οἰκτρῶς ἀπέτυχον, διότι τὰ μέλη των, παρ' δλην των τὴν ἀτομικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην πρὸς τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν, ἔδειξαν δλας τὰς προαγαφερθείσας ἀργητικὰς ἴδιδητας, ἴδιως ὑπερτροφικὸν ἀτομικισμὸν καὶ ἀνικανότητα πρὸς δημικὴν πειθαρχημένην δρᾶσιν, προτιμῶντες νὰ καταγίνωνται ἔκαστος εἰς ἀτομικὴν λογοτεχνικὴν ἔργασίαν, ἵκανοποιοῦσαν μᾶλλον τὰς ἀτομικάς του κλίσεις καὶ τὴν ἀτομικὴν του φιλοδοξίαν παρὰ τὰς ἀντικειμενικὰς ἀνάγκας τοῦ ἀγῶνος των. Τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ τὸ μεγαλείτερον στήγμα διὰ τοὺς δημοτικιστὰς, τὸ δποῖον ἡ Ἰστορία θὰ δυσκολευθῇ μίαν ἡμέραν νὰ τοὺς τὸ συγχωρήσῃ. Η τοιαύτη ἐντελῶς ὑποκειμενικὴ λογοτεχνικὴ δρᾶσις τῶν δημοτικιστῶν καὶ ἡ ἔλλειψις ἀντικειμενικῆς ἔργασίας διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ γλωσσικοῦ των ἀγῶνος, εἶχεν ως ἀποτέλεσμα ἀφ' ἐνδει μὲν μίαν ὑπερτροφικὴν ποιητικὴν καὶ λογοτεχνικὴν παραγωγὴν — ἴδιως τρομακτικὴν ὑπερπαραγωγὴν στίχων — ἀφ' ἑτέρου δὲ πλήρη ἔλλειψιν ὠφελίμων πρακτικῶν συγ-

γραμμάτων καὶ δοηθητικῶν διδούλων, ἀναποφεύκτων διὰ τὴν εὑρίσκων τοῦ γλωσσικοῦ ἀγῶνος. Ἀρχεῖ γὰρ εἶπη τῆς δτι μέχρι σήμερον δὲν ἐσκέφθησαν γὰρ καθηκοποιήσουν συστηματικῶς τὴν τόσον λατρευτὴν των δημοτικὴν γλώσσαν, καὶ ἐγφ οἱ ἀντίπαλοί των καθαρευουσιάνοι ἔχουν συγγράψει πληθώραν γραμματικῶν, λεξικῶν καὶ ἀλλων ὑποδοηθητικῶν συγγραμμάτων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, οἱ δημοτικισταὶ μέχρι σήμερον οὖτε λεξικὸν τῆς δημώδους ἐσκέφθησαν γὰρ συντάξουν, οὖτε ἀλλα ὑποδοηθητικὰ γλωσσικὰ συγγράμματα μᾶς ἕδωκαν ἐκτὸς ἀπὸ μερικὰς μεμονωμένας ἀποπείρας συγγραφῆς γραμματικῆς τῆς ζωντανῆς μᾶς γλώσσης. Καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιστημονικὴν ἴστορίαν τοῦ γλωσσικοῦ μᾶς ζητήματος, ἔπειτε γὰρ Ἐλθη ξένος νὰ μᾶς τὴν γράφη (Krummbacher), ἀποδεῖξας ἀκόμη μίαν φορὰν δτι μόνον τέχνα σοβαρῶς μορφωμένης κοινωνίας, δύγανται γὰρ συγγράφουν σοβαρὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα. Βεβαίως μεταξὺ τῶν δημοτικιστῶν δὲν ἔλειπον οὖτε τὸ χρῆμα, οὖτε καὶ ἡ σχετικὴ μόρφωσις ὅπως δημιουργηθοῦν τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὸν γλωσσικὸν ἀγῶνα ἔργα. Ἐκεῖνο τὸ δποῖον ἔλειπεν ἡτο ἡ ἴκανοτητος πρὸς διοργανωμένην διμαδικὴν δρᾶσιν, ἡ δποία μόνη καὶ εὐκολώτερον καὶ καλύτερον θὰ ἔξεύρισκε τὸν τρόπον καὶ τὰ μέσα παρομοίας θετικῆς δημιουργικῆς ἔργασίας. Καὶ αὐτὸς δ ἀρχηγὸς τοῦ κινήματος Ψυχάρης, ἀνήρ ἐκτάκτου ἴδιοφυτας, καὶ σπαγίας γλωσσολογικῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως, δ μᾶλλον ἐπομένως ἐνδεδειγμένος διὰ τοιαύτην ἔργασίαν, δυστυχῶς οὖτε δ ἴδιος ἐπεχείρησε οὖτε καὶ ἐφρόντισε γὰρ πεισθη ἀλλους γὰρ τὸ πράξιον, προτιμῶν καὶ αὐτὸς γὰρ σπαταλᾷ τὴν ἴδιοφυταν του εἰς λογοτεχνικὰς καὶ τελευταίως καὶ ποιητικὰς ἔργασίας, αἱ δποῖαι ἀμφιβάλλω δν θὰ ὠφελήσουν τόσον τὸν ἀγῶνα δσον θὰ ὠφέλουν καθαρῶς γλωσσολογικά

ἔργα ἐκ μέρους του. Καὶ αὐτὴν τὴν συγγραφὴν Γραμματικῆς τῆς δημοτικῆς μας γλώσσης, διὰ τὴν δποίαν θεωρεῖται ότι διατάξιμη, διὸ καταληλότερος καὶ τὴν δποίαν πρὸ πολλοῦ μᾶς υπεσχέθη, δὲν κατώρθωσε, ἐξ ὅσων γνωρίζω, νὰ τὴν φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας.

Ἄποτέλεσμα τῆς ἔλλειψεως συνησπισμένης δημαδικῆς δράσεως ὅτι καὶ ἡ ἀνικανότητας των νὰ συντηρήσουν ἀξιοπρεπῶς ἐν κοινὸν φύλλον ἐὰν δχι ἡμερήσιον, τούλαχιστον ἑνδομαδιαῖον, δπως συστηματικώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον κηρύξουν δι' αὐτοῦ τὰς ίδεας των. Τὰ δλίγα δημοτικιστικὰ περιοδικὰ τὰ δποῖα ἐφάνησαν ἡσαν δημιούργημα ἀτομικῆς πρωτοβουλίας καὶ οὐχὶ δημαδικῆς ἔργασίας, καὶ δι' αὐτὸς ταχέως ἔπαυσαν ὑφιστάμενα, δι' ἔλλειψιν ἀναλόγου ὑποστηρίξεως (Τέχνη, Διόνυσος, Ἀκρίτας, Σεράπιον, Ἡγησὼ κτλ.). Ἐξαίρεσιν ἔκαιμε μόνον δ «Νουμᾶς», δ δποῖος παρ' δλα του τὰ τρωτά, τὰ δποῖα ἀρέσκονται νὰ ὑποδειχνύουν ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον οἱ πολυάριθμοι ἐχθροὶ του, καὶ αὐτοὶ οἱ φίλοι του, ὁφείλομεν νὰ δημολογήσωμεν ὅτι ἔδειξε σπαγίαν δι' ἔλληνικὸν ίδεολογικὸν φύλλον ἀντοχὴν, ἐπιμονήν, θάρρος καὶ διοργανωτικὴν ἴκανότητα καὶ ἐπὶ 13 δλα ἔτη, εἰς τὰς πλέον κρισίμους στιγμὰς δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του, ἀλλὰ ὑπεστήριξε μόνος ἐναντίον ἀπείρων ἐχθρῶν τὸν γλωσσικὸν ἀγῶνα, χρησιμεύσας εἰς τὰς χαλεπὰς ἡμέρας τοῦ γλωσσικοῦ κινήματος τὸ μόνον καταφύγιον τῆς δημοτικῆς ίδεας, τὸ μόνον ἐλεύθερον θῆμα ἐν Ἑλλάδι, δπου ἔκαστος ἐπικαναστάτης ἥδυνατο ἐλευθέρως νὰ εἴπῃ τὰς ίδεας του, ἐστω καὶ τὰς πλέον ριζοσπαστικὰς καὶ ἀνατρεπτικὰς, ἥρκει μόνον νὰ ἡσαν εἶλικρινεῖς καὶ τοιουτοτρόπως ἐφιλοξένησε εἰς τὰς στήλας του καὶ υἱοθέτησε οὐχὶ δλίγας γονίμους συζητήσεις λογοτεχνικάς, φιλοσοφικάς, ἐπιστημονικάς,, πολι-

τικάς, καὶ κοινωνιολογικάς, αἱ δποῖαι πλείστας νέας ιδέας
ἐσκόρπισαν εἰς τὴν κοινωνίαν μας. Ἐκ τῆς ἀπόψεως ταύ-
της δὲ Νουμᾶς ἔπαιξε υπουρδαῖον ρόλον εἰς τὴν πνευματικήν
ἔξελιξιν τῆς κοινωνίας μας καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία δτὶ
μιαν ἡμέραν ἡ ἱστορία τῆς ἀναγεννήσεώς μας μὲν χρυσᾶ γράμ-
ματα θ' ἀναφέρῃ τὸ δόγμα του, παρ' ὅλα, ἐπαναλαμβάνο-
μεν, τὰ τρωτά του καὶ τὰς μικρολόγους ἀδυναμίας του, τὰς
τόσους ἀλλοίμονος, ἀναποφεύκτους εἰς οἰονδήποτε γεοελληνι-
κὸν ἔργον! Εὐτυχῶς τελευταίως εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ πρό-
τερον εἰς τὴν Ἀλεξανδρειαν τῆς Αἰγύπτου, ἐφάνησαν τὰ
πρῶτα ἐνθαρρυντικὰ σημεῖα ἀγιδιοτελοῦς δμαδικῆς δρᾶσεως
(«Νέα Ζωή», «Γράμματα», «Δελτίο Ἐκπαιδευτικοῦ διμήλου»
κτλ.), τὰ δποῖα μᾶς ὑπόσχονται γεγναιοτέραν καὶ σοβαρω-
τέραν δρᾶσιν εἰς τὸ μέλλον. Τὸ γεγονός δτὶ οἱ ἐν Ἀλεξαν-
δρείᾳ δημοτικισταὶ ἐνωρίτερον καὶ καλλίτερον ἔδειξαν τὴν
ίκανοτητά των πρὸς δμαδικήν δρᾶσιν ἀπαιτοῦσαν πειθαρχη-
μένην ἔργασίαν καὶ αὐτοθυσίαν, ἐξηγεῖται δτὶ δὲν εἶνε μο-
νομερεῖς δινειροπόλοι καλλιτέχναι δπως οἱ περισσότεροι τῶν
ἐν Ἀθήναις, ἀλλὰ καὶ θετικοὶ βιοπαλαιισταί, ζῶντες ἐν τῷ
μέσῳ διεθνοῦς πρακτικῆς κοινωνίας καὶ ἐπομένως ίκανοι
πρὸς πρακτικὰς ιδέας καὶ θετικήν, πειθαρχημένην διοργα-
νωτικήν δρᾶσιν. Οἱ ἐν Ἀθήναις προτιμοῦν γὰρ χάνουν τὸν
καιρόν των εἰς μικρολόγους ἀντιζηλίας καὶ ἀντεγκλήσεις
περὶ τοῦ τίς εἶνε ἀνώτερος καλλιτέχνης, δίδοντες ὑπερβολι-
κήν καὶ ἐντελῶς παρὰ φύσιν σημασίαν εἰς τὴν καλλιτεχνι-
κήν των ιδιότητα, γγήσιον σημεῖον στενῆς ἀντιλήψεως καὶ
στενῆς ψυχῆς, πτωχῆς εἰς ζωὴν καὶ δημιουργικήν δρᾶσιν
κοινωνίας. Διότι δπου λείπουν τὰ μεγάλα φιλοσοφικά, ἐπι-
στημονικά, οἰκονομικά καὶ κοινωνιολογικά προβλήματα ἔχει
κατ' ἀνάγκην ως μόνη εύγενής ἐνασχόλησις καὶ πνευματι-

κή δράσις θεωρεῖται ή ποίησις καὶ λογοτεχνία ἐν γένει. Ή τοιαύτη ύπερβολική αὐτοεκτίμησις καὶ οἴησις τῆς ποιητικῆς ίδιως νεολαίας μας, εἶνε ἀποτέλεσμα ἐλλείψεως σοβαροῦ πολιτισμοῦ, σοβαρᾶς μορφώσεως καὶ ἀνατροφῆς ίδιως δὲ τρομακτικῆς μονομεροῦς πνευματικῆς ἀναπτύξεως. Διότι δταν εἰς μίαν κοινωνίαν ὡς μόνος σκοπὸς ἀνωτέρας μορφώσεως, ὡς μόνον πρᾶγμα δξιον ἔκτιμήσεως θεωρεῖται η ποίησις καὶ η λογοτεχνία, εύκολώτατα χάνεται ἔκεī τὸ μέτρον τῆς ἔκτιμήσεως τῶν σοβαρῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ η τέχνη ὡς ἐντελῶς ὑποχειμενικὸν καὶ ρευστὸν πρᾶγμα, εἶνε ἀνίκανος γὰρ ὑποβληθῆ εἰς γενικὴν ὑποχρεωτικὴν ἀντικειμενικὴν κριτικὴν καὶ ἐπομένως εύκολώτατα ἐπιτρέπει ὑποχειμενικὰς αὐταπάτας καὶ ύπερτιμήσεις τῆς ίδιας καὶ ξένης δξιας. Φυσικὰ οἱ δημοτικισταὶ ἔδωκαν εἰς τὸ κίνημά των καθαρῶς ἀκαδημαϊκόν, γλωσσικόν καὶ λογοτεχνικόν χαρακτῆρα μὴ σκεφθέντες νὰ συνδυάσουν αὐτὸ μὲ ὠρισμένην κοινωνικὴν δρᾶσιν, στηριζομένην ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἀγῶνος ὠρισμένης κοινωνικῆς τάξεως, ίδιως τῆς μικροαστικῆς καὶ ἐργατικῆς. Τὸ τοιοῦτον θὰ ὠφέλει πολὺ τὸν ἀγῶνα των διότι θὰ κατέκτων ἀκροατήριον πολυπληθές, παρουσιαζόμενοι ὡς σοβαρὲς κοινωνικὴ δύναμις, στηριζομένη ἐπὶ χιλιάδων στιβαρῶν φανατικῶν βραχιόνων ἐμπνεόντων φόβον καὶ σεβασμὸν εἰς τοὺς ἀγειλικριγεῖς καὶ δημαγωγικοὺς συγήθως καλοθελητάς των. Ἐκτὸς τούτου θὰ ἐθοήθουν τοιουτοτρόπως ἀμεσώτερον τὸν λαόν μας, μορφώνοντες αὐτὸν διὰ καταλλήλων διδούλων, γραμμένων εἰς ἀπλῆν γλῶσσαν καὶ σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά του καὶ τὴν ψυχολογίαν του δπως μίαν ἡμέραν ἐνωρίτερον χειραφετηθῆ ὁ εὑφυής, φιλότιμος καὶ δξιος καλλιτέρας τύχης λαός μας. Δυστυχῶς οἱ δημοτικισταὶ δὲν θέλουν νὰ εἶναι κοινωνιολόγοι, ἐπιθυμοῦν νὰ μένουν γλωσσο-

λόγοι καὶ λογοτέχναι. Νομίζουν δτι μὲ τὰς γλωσσικὰς συζητήσεις μόνον, τὰ ποιήματα καὶ τὰ ρομάντσα δύνανται γὰρ φέρουν κοινωνικὰς μεταβολάς. Δὲν ἔγγοοῦν δτι τὸ γλωσσικὸν ζήτημα δὲν εἶνε τόσον ἀκαδημαϊκῆς ἐπιστημονικῆς φύσεως, δσον κοινωνικῆς καὶ δὲν θὰ λυθῇ ἐὰν ὁ λαὸς δὲν κατηχηθῇ εἰς ὡρισμένας κοινωνικὰς ίδεας ἀρρήκτως συνδεδεμένας μὲ τὸ γλωσσικὸν καθεστώς πρὸς τοῦτο δὲ ἔχει ἀνάγκην ὅχι τόσον ποιημάτων, δσον ὡρισμένων κοινωνικοφιλοσοφικῶν διδαγμάτων καὶ συγάμια πνευματικῆς τροφῆς ἀγαλόγου μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς βιοπάλης του, καὶ τὴν φυχικήν του κατάστασιν. (Ἐφγιερίδα λ.χ., πρακτικὰ περιοδικά, ωφέλιμα βιβλία διαφόρων θετικῶν γνώσεων, ίδίως κοινωνιολογικῶν κτλ.). Βεβαίως τὴν κοινωνικήν αὐτὴν δρᾶσιν δὲν ἥμπορει νὰ τὴν κάμῃ κάθε δημοτικιστής, διότι ἐκτὸς τοῦ δτι πολλοὶ ἔχουν πραγματικὴν κλίσιν καὶ ίδιοφυταν εἰς ἄλλους κλάδους πνευματικῆς δράσεως δπου καὶ πρέπει βέβαια γὰρ περιορισθοῦν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι μὲ δλην των τὴν καλὴν θέλησιν καὶ τὴν θεωρητικὴν ἐπιδοκιμασίαν δὲν αἰσθάνονται τὸν ἑαυτόν των ἴκανδν πρὸς πρακτικὴν κοινωνικὴν διοργανωτικὴν ἔργασίαν. Ἀλλ’ εἰς ἐν τόσον μέγα στρατόπεδον θὰ εῦρεθοῦν κατ’ ἀνάγκην καὶ τὰ στοιχεῖα τὰ αἰσθανόμενα ἀκριβῶς κλίσιν πρὸς παρομοίαν κοινωνικὴν δρᾶσιν καὶ ἐὰν δὲν τὸ ἐπραξαν μέχρι τοῦδε τὸ τοιοῦτον προσῆλθεν ἐκ τοῦ δτι δὲν ἔθεώρουν τοιαύτην ἔργασίαν ἀναγκαίαν καὶ εὔγενη, ὑπνωτισμένοι καὶ αὐτοὶ καὶ παρασυρόμενοι ἀπὸ τὰς κυριαρχούσας ἀριστοκρατικὰς αἰσθητικὰς ίδεας καὶ τὰς εἰς. Μὲ νέαν δμως πραπογάνδα καὶ τὴν κυριαρχίαν γέων θετικῶν δημοκρατικῶν ίδεων θὰ ἀποτινάξουν τὰς προληψεις των καὶ

θὰ εῦρουν τὸ πραγματικὸν στοιχεῖον των, προσφέροντας τοι-
ουτοτρόπως ἀνυπολόγιστον ὡφέλειαν καὶ εἰς τὸν λαόν μας
καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν μας καὶ εἰς αὐτὸν τὸ γλωσσικὸν ζῆ-
τημα.

Πάντως ἐν μέρος τῶν δημοτικιστῶν, ως ἐκ τῆς ἴδιου συγ-
κρασίας του, μοιραίως θὰ ἀφιερώσῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς ἄ-
μεσον ἐνεργὸν κοινωνικὴν δρᾶσιν, δπως ἦδη ἔχομεν ἀρκε-
τὰ παραδείγματα καὶ θὰ ἔχομεν σύν τῷ χρόνῳ διαρκῶς πε-
ρισσότερα. Ο δημοτικισμὸς μὲ τὴν γέαν ἔξελιξιν τῶν πρα-
γμάτων ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν ἀναγκαστικῶς θὰ χάνῃ τὴν
μέχρι τοῦδε καθαρῶς λογοτεχνικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν μορ-
φὴν του καὶ θὰ γίνεται θετικώτερος, ἐπιστημονικώτερος καὶ
κοινωνιολογικώτερος.

Χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀντικειμενικῆς ἀληθείας διφείλομεν
νὰ διμολογήσωμεν δτι ὑπάρχουν μερικοὶ λόγοι, ἐὰν δχι ἐν-
τελῶς δικαιολογοῦντες, τουλάχιστον ἔξηγομντες, τὴν μέχρι¹
τοῦδε ἀπομάκρυνσιν τῶν δημοτικιστῶν μας ἀπὸ οἰαδήποτε
δμαδικὴν λαϊκὴν δρᾶσιν. Πρῶτον κάθε ἐπαναστατικὸν κί-
νημα κατ' ἀνάγκην ἀρχίζει μὲ ἀκαδημαϊκὰς συζητήσεις καὶ
περιορίζεται ἐπὶ ἐν χρονικὸν διάστημα εἰς στενοὺς κύκλους
διαγνοουμένων, ἕως δτου ἐπέλθῃ ὁ κόρος τῶν λέξεων καὶ λυ-
θοῦν ώρισμένα θεωρητικὰ ζητήματα, διευχρινίζοντα ἐπὶ τέ-
λους καὶ τὸν τρόπον τῆς τακτικῆς μιᾶς θετικωτέρας πλέον
κοινωνικῆς δράσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῶν θεωρητικῶν ἴδεω-
δῶν. Καὶ δεύτερον μέχρι χθὲς ἀκόμη ἡ κοινωνία μας ἤτο
τόσον ὀλίγον ἀγεπτυγμένη οἰκονομικῶς, κοινωνικῶς καὶ πνευ-
ματικῶς, ὅστε οἰαδήποτε λαϊκὴ προπαγάνδα καὶ κάθιδος
πρὸς τὸν λαόν νὰ φαίνεται φυχολογικῶς πολὺ δύσκολος, ἐ-
άν δχι ἐντελῶς ἀδύνατος, καὶ εἰς τοὺς γνησιοτέρους φίλους
τῆς προόδου τοῦ λαοῦ μας.

Από τινος δυμώς τὰ πράγματα ἥλλαξαν ἐντελῶς καὶ πάσα δικαιολογία εἰς τὸ ἔξῆς θάτερον ἀπαράδεκτος καὶ ἀνικανότης θετικῆς δράσεως διὰ τὸ σύνολον τουλάχιστον τοῦ δημοτικισμοῦ ὡς κόμματος θάτερον ἀδικαιολόγητος. Ή κοινωνία μας τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη, ίδιως μετὰ τοὺς τελευταίους δύο νικηφόρους πολέμους καὶ τὸν διπλασιασμὸν τοῦ κράτους, ἥλλαξε πολὺ δφ' δλας τὰς ἀπόψεις: Νέα προβλήματα καθημερινῶς ἀναφαίγονται, νέοι δρίζοντες διαγοίγονται, γέα κοινωνικὰ ζητήματα ἐντελῶς ψριμα ζητοῦν λύσιν καὶ ἴκανοποίησιν. Ή οἰκονομικὴ ἐμπορικὴ, βιομηχανικὴ, ναυτικὴ καὶ πνευματικὴ ἐξέλιξις τοῦ τόπου μας ἥρχισε γὰρ κάμην ἀλματικὰ βήματα. Ή κατάτμησις τῆς κοινωνίας εἰς εἰς διαφόρους κοινωνικὰς τάξεις ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν γίνεται ἐντογωτέρα, καὶ τὸ ἔδαφος διὰ κοινωνικὴν πάλην, ζωὴν καὶ κίνησιν προσφορώτερον. Παντοῦ παρατηροῦνται γέα στοιχεῖα μορφωμένα, μὲ νέας ίδεας, νέαν ἡθικὴν καὶ γέον χαρακτῆρα, ίκανὰ καὶ ἔτοιμα δι' οἰανδήποτε κοινωνικὴν δρᾶσιν. Μία ζύμωσις πρωτοφανῆς διαφαίνεται παντοῦ. Ολοι οἱ κλάδοι τῆς ζωῆς ἥρχισαν γὰρ προοδεύουν καὶ ἐγδυναμώνονται καὶ εἰς πλάτος καὶ εἰς βάθος. Ήδη ὑπάρχουν ψρισμένα κόμματα, μὲ πραγματικὴν διαφορὰν ἡθικῆς, ίδαινικῶν, νοοτροπίας καὶ ἐν μέρει καὶ συμφερόντων. Ήδη ἐφάνησαν τὰ πρῶτα σοβαρὰ σημεῖα ἐργατικῆς κινήσεως μὲ συστηματικὴν κάπως διοργάνωσιν καὶ δρᾶσιν. Ήδη ἡ φιλοσοφικὴ μας μόρφωσις καὶ ἡ ίκανότης μας πρὸς δημιουργικὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν ἥρχισε γὰρ δεικνύη τὰ πρῶτα σημεῖα ὑπάρξεως καὶ ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν βεβαίως θάτερον γίνεται μεγαλειτέρα. Επίσης ἡ ίκανότης πρὸς διμαδικὴν δρᾶσιν καὶ διοργανωτικὴν ἐργασίαν γίνεται ἐντογωτέρα. Θαυμάσιον ἀληθῶς ἔδαφος δι' ἔκαστον ἀγθρωπὸν διψῶντα

δρᾶσιν καὶ θετικὴν ἔργασίαν. Λαμπρὰ εὐχαρία διὰ τοὺς δημοτικιστάς μας νὰ προσαρμόσουν πλέον τὴν μόρφωσίν των καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν των πρὸς μίαν θετικωτέραν κοινωνικὴν δρᾶσιν. *Ἔλθεν ἐπὶ τέλους ἡ στιγμὴ δπως οἱ δημοτικισταὶ συγέλθουν ἐπὶ ταῦτο, ἀναμετρήσουν τὰς δυνάμεις των, δργανωθοῦν εἰς μίαν μεγαλοπρεπῆ δύναμιν καὶ μεγάλο κοινωνικὸν κόμμα καὶ ἐνώγοντες τὰς δυνάμεις των, προβοῦν εἰς μίαν γενναῖαν δύναμιν αὐτοῖς τὴν δύναμιν νὰ εἶναι ἡθικῶς ὑποχρεωμένοι γὰρ συγεισφέρουν κατὰ δύναμιν τὴν συνδρομὴν των: οὐλίκην, ἡθικὴν καὶ πνευματικήν. *Ἐὰν τὸ τοιοῦτον συμβῇ — καὶ θὰ συμβῇ ἀναγκαστικῶς — θὰ ἴδῃ ἡ κοινωνία μας ἐν μεγαλοπρεπὲς θέαμα, ἔνα στρατὸν πολυάριθμον φανατικὸν, ἐνωμένον διὸ ἐνδέκας κοινοῦ ἴδεώδους καὶ δρῶντος ἐντελῶς ἀνιδιοτελῶς, χάριν μιᾶς ἴδεας θυσιάζοντος καὶ χρῆμα καὶ πνευματικὴν ἔργασίαν. Τὸ τοιοῦτον θὰ εἶναι ἡ μεγάλη πράγματι ἀρχὴ τῆς ἡθικῆς καὶ ψυχικῆς μας ἀναγεννήσεως. Καὶ τελειώνοντες τολμῶμεν νὰ ὑποδείξωμεν μερικὰ συγκεκριμένα σημεῖα τῆς ἐπιθυμητῆς καὶ ἀναγκαῖας δράσεως τῶν δημοτικιστῶν, καθ' ἡμᾶς. 1) Καθαρῶς ἐπιστημονικὴ γλωσσικὴ ἔργασία: σύνταξις λεξικοῦ τῆς δημοτικῆς μας γλώσσης, συγγραφὴ γραμματικῆς καὶ λοιπῶν ὑποδιηθητικῶν γλωσσικῶν συγγραμμάτων καθὼς καὶ ἴστορίας τοῦ γλωσσικοῦ μας ζητήματος, μὲ ἀνάλογον λαογραφικὴν ἔργασίαν πρὸς συστηματικὴν σπουδὴν τῆς ὑποστάσεως τῆς φυλῆς μας. 2) Καθαρῶς κοινωνικὴ ἔργασία. *Ἐκδοσίς ἡμερησίου πολιτικοῦ φύλλου, καθαρῶς ἴδεολογικοῦ καὶ πραγματικῶς προοδευτικοῦ, τὸ δποῖον νὰ θεωροῦν καθῆκον τιμῆς νὰ ὑποστηρίξουν οἱ ἀπανταχοῦ τοῦ πανελλήγου δημοτικι-

σταὶ καὶ διὸ οὐλικῆς συνδρομῆς καὶ διὰ τῆς πνευματικῆς τῶν συνεργασίας προσπαθοῦντες γὰρ καταστήσουν αὐτὸς μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του καὶ διὸ αὐτοῦ διεκπαιδαγωγήσουν τὴν κοινωνίαν μας εἰς τὰς φιλελευθέρας ἴδεας καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν μόρφωσιν σταθερῶν εἰλικρινῶν φρονημάτων ἐπὶ δλῶν τῶν ζητημάτων τῆς ζωῆς. Παραλλήλως μὲν τὴν ἐφημερίδα πρέπει γὰρ ἐκδίδεται καὶ ἐν ἑδονᾷ μαδιαῖον λογοτεχνίᾳ περιοδικῷ, τὸ δποῖον γὰρ συκεντρώνη τὴν ἔργασίαν τῶν ποιητῶν καὶ λογοτεχνῶν μας ἐν γένει, συγάμαδε καὶ ἐν μηνιαῖον ἐπιστημονικά στοιχεῖα τοῦ δημοτικισμοῦ, γὰρ μᾶς δώσουν τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς δημοτικῆς γλώσσης εἰς τὴν ἐπιστήμην, δπως λυθῇ ἐπὶ τέλους καὶ τὸ δυσκολώτερον αὐτὸς σημεῖον τοῦ γλωσσικοῦ μας ζητήματος, συγάμαδε διευκολυγθῇ καὶ ἡ δημιουργία νέας ζωντανῆς πρωτοτύπου ἐπιστήμης.

Ἐπίσης εἶνε ἀναγκαιοτάτη ἡ ἐκδοσίες εἰδικοῦ περιοδικοῦ πρωρισμένου διὰ τὴν μαθητικήν εσολαβαν, τελείως προσηρμοσμένου εἰς τὴν νοοτροπίαν καὶ τὰς ψυχικάς της ἀνάγκας, ἀποφεύγοντος δὲ τὰς ἀκρότητας καὶ ὑπερβολάς, δπως καλλίτερον ἐξυπηρετήσῃ τὸν σκοπόν του, καὶ ἀμέσως δεῖξει τὴν ὑπεροχὴν τῆς δημοτικῆς μας γλώσσης καὶ δημοτικῆς νοοτροπίας ἀπέναντι τοῦ σημερινοῦ σχολαστικοῦ σχολικοῦ καθεστώτος.

Τέλος εἶνε ἀπαραίτητος καὶ ἡ ἐκδοσίες μιᾶς βιβλιοθήκης ὡφελίμων γνώσεων, γραμμένης εἰς ἀπλῆν γλώσσαν, δπως τὴν καταλάβουν καὶ οἱ δλιγώτεροι ἐγγράμματοι, ἵδιως αἱ κατώτεραι λαῖκαι καὶ ἔργατικαι τάξεις, αἱ δποῖαι ἔχουν περισσοτέραν ἀνάγκην αὐτῆς. Ἐγ-

νοεῖται τὴν σύνταξιν τῆς βιβλιοθήκης δπως καὶ τῶν περιοδικῶν καὶ τῆς ἐφημερίδος θὰ ἐπιβλέπῃ εἰδικὴ ἐπιτροπή, δπως ἡ δλη ἐργασία γίνη σύμφωνα μὲ ώρισμένας γλωσσικάς, ἐπιστημονικάς καὶ φιλοσοφο-κοινωνιολογικάς ἀρχάς, πρὸς τὰς δποίας θὰ εἶναι καλδὺ γὰρ προσαρμόζωνται οἱ συγγραφεῖς, ἀποφεύγοντες χάριν τοῦ κοινοῦ καλοῦ ώρισμένας γλωσσικάς, φιλοσοφικάς καὶ κοινωνιολογικάς ὑπερβολάς, αἱ δποίαι τυχὸν γὰρ εἶναι κάλλισται δι' ἀπώτερου μέλλον, σήμερογ δμως δὲν ἀποτελοῦν ἐπείγουσαν ἀνάγκην καὶ μόνον τροφὴν εἰς ἀνωφελεῖς κριτικάς, συκοφαντίας καὶ διαβολάς θὰ δίδουν καὶ ἐπομένως θὰ ἐμποδίζουν σημαντικῶς τὸ σπουδαῖον ἔργον τῆς ἀναμορφώσεώς μας. Ἀλλὰ περὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς διοργανώσεως καὶ δράσεως τῶν δημοτικιστῶν θὰ δμιλήσω εἰς πρώτην εὐκαιρίαν κατ' εύθεταν μαζί των.